
Turyzm 2019, 29/1

Adrianna Banio

 <https://orcid.org/0000-0001-5514-9177>

Uniwersytet Szczeciński

Wydział Kultury Fizycznej i Promocji Zdrowia

Katedra Teorii i Praktyki Sportu

adrianna.banio@wp.pl

Ewa Malchrowicz-Mośko

 <https://orcid.org/0000-0002-7676-1477>

Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu

Wydział Turystyki i Rekreacji

Katedra Humanistycznych Podstaw Turystyki i Rekreacji

malchrowicz@awf.poznan.pl

TANIEC W TURYSTYCE W PERSPEKTYWIE ANTROPOLOGICZNEJ – WPROWADZENIE DO PROBLEMATYKI

Abstrakt: Taniec odgrywa ważną rolę we współczesnym przemyśle turystycznym. Obecna moda na taniec stwarza wielkie możliwości dla turystyki kulturowej. Należy jednak pamiętać, że istnieje ogromne niebezpieczeństwo zatracenia najważniejszego sensu tańca przez komercjalizację i splanowanie jego istoty. Omawiana w artykule turystyka taneczna to podróże związane z tematem tańca, polegające na poznawaniu tego fenomenu kulturowego w miejscach, w których narodziły się dane style taneczne lub w których pełnią one ważną rolę dla narodu, czy też cieszą się dużą sympatią społeczności lokalnej. Artykuł stanowi wprowadzenie do problematyki turystyki tanecznej w kontekście antropologicznym. Zaprezentowano w nim potencjalne atrakcje związane z tańcem w perspektywie turystyki kulturowej i sportowej. Praca ma charakter przeglądowy oraz opisowy. Zastosowano w niej metodę analizy literatury przedmiotu oraz doniesień popularnych.

Słowa kluczowe: taniec w turystyce, antropologia tańca, turystyka kulturowa, turystyka sportowa.

1. WPROWADZENIE

Podróże taneczne sytuują się na pograniczu turystyki kulturowej oraz turystyki sportowej, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki eventowej (Buczowska, 2009, 2010; Gibson, 1998). Badacze są zgodni co do traktowania tańca jako ważnego zjawiska kulturowego w rozważaniach naukowych, a zatem jako potencjalnej atrakcji turystyki kulturowej oraz sportowej (Schwark, 2007; Topić, 2016). Turyści zainteresowani tańcem mogą np. poznawać salsę kubańską na Kubie (Kaczmarek, Kaczmarek, 2015), sambę w Brazylii czy flamenco w Hiszpanii (Malchrowicz, 2009). Miłośnicy tanga podróżują dziś za nim po całym świecie, a w Argentynie mogą je odnaleźć w milongach (Prylińska, Korczak, Nawrot, Strusio, Kaczmarek, 2018).

Turystyka taneczna to podróże związane z tematem tańca, polegające na poznawaniu tego fenomenu kulturowego w miejscach, w których narodziły się

dane style taneczne lub w których odgrywają one ważną rolę dla narodu, czy też cieszą się dużą sympatią społeczności lokalnej. Pozwalają odkrywać taniec w miejscach o głębokim kontekście historycznym i kulturowym danego stylu albo szkolić się pod okiem mistrzów. Czasem motywem odbywania tego typu podróży jest również chęć przebywania w centrum życia konkretnej subkultury tanecznej. Osoby uprawiające turystykę taneczną to głównie: bierni odbiorcy – widzowie, zwiedzający muzea tańca, uczestnicy festiwali itp., aktywni turyści taneczni – amatorzy tańca, np. uczestnicy warsztatów, oraz profesjonalni tancerze, biorący udział w konkursach tanecznych i obozach, członkowie zespołów itp.

Coraz więcej ludzi w czasie wolnym pokonuje duże odległości i wydaje znaczne sumy pieniędzy na praktykowanie tańca poza swoim miejscem zamieszkania (McCleary, Weaver, Meng, 2006). Jako że taniec

stanowi ważną część systemu komunikacji kulturowej (Drożdż, 2012) i pozwala odgadywać kody kulturowe (Kringelbach, Skinner, 2012), turystyka taneczna jest niepodważalnie ważnym elementem dialogu w epoce ponowoczesnej. Zdaniem niektórych badaczy spektakl taneczny nawet w scenerii turystycznej, w przeciwieństwie do wielu innych wyrazów artystycznych, wciąż pozostaje najbardziej autentyczny i twórczy (Banio, 2014; Daniel, 1996). Taniec pełni ważną funkcję we współczesnym przemyśle turystycznym. W wielu przypadkach udział w zajęciach tanecznych podczas wyjazdów, np. na Dominikanę (bachata, merengue), do Meksyku (odmiany merengue) czy na Jamajkę (reggae w rytmie samby brazylijskiej), jest dodatkiem do programu pobytu oferowanego przez organizatorów. Ponadto taniec jest często wykorzystywany w promocji turystycznej i marketingu miejsca. Na przykład wiele lotnisk na świecie korzysta z tańca, jak i innych form dziedzictwa niematerialnego, aby wywołać silne i pozytywne pierwsze wrażenie na odwiedzających (*Using dance heritage...*).

Celem autorek artykułu jest przedstawienie turystyki tanecznej (jako zjawiska na pograniczu turystyki kulturowej oraz sportowej) w kontekście antropologicznym oraz zaprezentowanie słynnych atrakcji i destynacji turystycznych związanych z tańcem. Praca ma charakter przeglądowy oraz opisowy. Zastosowano w niej metodę analizy literatury przedmiotu oraz doniesień popularnych.

2. TANIEC JAKO PRZEDMIOT BADAŃ

W antropologii kulturowej można zauważyć wzrost zainteresowania sposobami poznania, co zazębia się z wzrastającą precyzją narzędzi wykorzystywanych w badaniach dotyczących tańca i ruchu człowieka. By zrozumieć znaczenie kulturowe ruchu tanecznego oraz ucieleśnionego sposobu poznania świata, należy dokonać szczegółowej analizy, patrząc na ciało jak na artefakt. Taniec przez wiele lat był przedmiotem badań etnograficznych, pozostając jednak poza ustalonymi nurtami antropologii (Boas, 1972; Dunham, 1969; Kaeppler, 1967). Europejscy folklorysty opisywali tańce ludowe, historycy – tradycje w tańcu klasycznym, metodycy opracowywali system notacji (Drożdż, 2012). Wszyscy jednak byli nim zainteresowani jako zjawiskiem samym w sobie, a nie elementem ludzkiego zachowania, zintegrowanym w kontekście kulturowym. Amerykańska badaczka Kurath (1960, s. 233) pisała:

dwie dekady mojej kariery tancerki scenicznej utwierdziły mnie w przekonaniu, że taniec powinien być przedmiotem badań naukowych w jego własnym unikatowym kontekście, jako forma sztuki, z uwzględ-

nieniem wyjątkowych, niespotykanych nigdzie indziej składników. Z drugiej strony moje wykształcenie historyczne [magister historii sztuki] i współpraca z etnologami przekonały mnie, że to nie wystarczy. Prawdziwym celem, trudnym do osiągnięcia, jest wykazanie, w jaki sposób taniec i towarzysząca mu muzyka są wyrazem innych aspektów kultury.

Autorka uważała, że antropolodzy bali się podjęcia tego tematu, jako że jest to dla nich zjawisko nader tajemnicze, wchodzące w sferę ezoteryki. Zwracali również uwagę na trudność w obserwacji, gromadzeniu, analizowaniu i przechowywaniu informacji o tańcu.

Sposób patrzenia na taniec zmienia się w miarę zmieniającego się kontekstu, w którym się on odbywa. Jest on częścią kultury niematerialnej, modyfikowanej wraz z uprzemysłowieniem i rozwojem technologicznym świata. Nie oznacza to jednak, że staje się mniej znaczącą częścią kultury. Ludzie nie przestają tańczyć, lecz dokonują licznych zmian w formach tańca i na ogół wykonują go już z innych powodów. Mówi się, że w kulturach niepiśmiennych taniec funkcjonuje na modłę języka pisanego, a w kontekście rytuału jest literaturą kultur oralnych (Banio, 2015; Duncan, 1905). Oczywiście nie da się przekazać identycznych treści ruchem tak jak słowem, gdyż taniec jest nośnikiem znaczeń, które nie sposób przenieść na słowa. I. Duncan (amerykańska tancerka i instruktorka, prekursorka nowoczesnych technik tańca) powtarzała, że taniec nie miałby sensu, gdyby można było to samo znaczenie wypowiedzieć za pomocą słów (Duncan, 1905). W badaniach antropologicznych analizowanie relacji pomiędzy osobami i poszczególnymi grupami zostało zastąpione przez przedstawianie odrębnych społeczności jako bytów samych w sobie. W dzisiejszych czasach ma to ogromne znaczenie, biorąc pod uwagę fakt, że pod tymi samymi wpływami jedne grupy zachowują spójną tożsamość, podczas gdy inne ją tracą. Taniec jest bowiem formą odporną na zniekształcenia i sprzeniewierzenie, dlatego też dzięki niemu otrzymujemy bardzo precyzyjne sposoby badania kultury, zarówno w jej rzeczywistych personifikacjach, jak i w sferze pamięci o nich. Z perspektywy antropologicznej taniec jest nierozdzielnie związany z pojedynczymi osobami i kulturą we wzajemnych relacjach. Dowodzi to nierozdzielności tańca i kultury (z wyjątkiem celów analitycznych i technicznych), gdyż jest on nierozłączny z twórcami i narzędziami ekspresji. To oni są osadzeni w kontekście kulturowym, który ich kształtuje i kreuje ich ruchy. Niemożliwa jest egzystencja tańca obok tancerzy, dlatego też analizą należy obejmować nie tylko formę, ale także znaczenie, jakie ma on dla twórców, wykonawców i obserwatorów.

Do fenomenu tańca można podejść na wiele sposobów. Tancerzowi daje on możliwość doskonalenia ciała i umysłu, pozwala odczuć sens fizycznego roz-

luźnienia i dobrego samopoczucia oraz czerpać przyjemność z relacji koleżeńskich pomiędzy wykonawcami i pomiędzy wykonawcami a publicznością. Z drugiej strony jest perspektywa odbiorcy, który czerpie zadowolenie z możliwości, jakie daje taniec, bawiąc, poruszając, kojąc niepokój lub utwierdzając poczucie wspólnoty (Royce, 2002, s. 44).

Antropologia zyskuje wgląd w motywacje ludzkich poczynań i pomaga zrozumieć fundamentalne kwestie egzystencji. Taniec w ujęciu antropologicznym rozpatrywany jest od ponad 100 lat i w bardzo szerokim zakresie można wyróżnić (chronologicznie) pięć dominujących kierunków jego badań:

- 1 – podejście ewolucyjne,
- 2 – badanie cech kulturowych,
- 3 – badanie układu kultura i osobowość,
- 4 – podejście zorientowane na problem w odniesieniu do społeczeństw pluralistycznych,
- 5 – ujęcie tańca jako jedynego w swoim rodzaju fenomenu (Royce, 2002).

Najstarszą i najpopularniejszą w antropologii metodą badawczą jest obserwacja uczestnicząca. Polega ona na osobistym udziale w życiu badanej grupy i obserwowaniu jej od wewnątrz (Frankfort-Nachmias, Nachmias, 2001). Zatem pobieranie nauki obcego nam kulturowo tańca, w miejscu jego pochodzenia, oraz wykonywanie go wraz z autochtonami w ich rodzimej kulturze czyni każdego poniekąd badaczem. Nie bez powodu użyto tutaj partykuły „poniekąd”, gdyż wyrażony w zdaniu sąd nie odpowiada dosłownie faktycznemu stanowi rzeczy, ale jest mu w znacznym stopniu bliski. Badacz ma świadomość swojej roli i odnosi się do teorii oraz metod badawczych, czego nie można powiedzieć o turyście. Bez wątpienia jednak doskonalenie swojego warsztatu tanecznego w kolebce danego tańca jest najlepszym sposobem na poczucie i zrozumienie lokalnej estetyki, będącej składową tradycji tanecznych. Pierwszy kontakt z czymś nieznanym może wiązać się z początkowym dyskomfortem, jednak po pewnym czasie zrozumienie odmienności staje się fundamentalne w sposób absolutnie ucieleśniony. Naturalny jest swoisty dystans między rodowitym etnicznie tancerzem a uczniem innej narodowości, i to nie tylko kognitywny i emocjonalny, ale także fizyczny.

Antropolodzy od dawna zwracali uwagę na znajomość lokalnego języka, która skraca ten dystans, ale od niedawna także zaczęli doceniać tzw. język ucieleśniony (Brocki, 2015; Royce, 2002). Oczywiście jego implementacja, ze względu na wspomniany komfort, wymaga ogromnej wrażliwości i wyczucia, jak również otwartości na ewentualną niezręczność, w której łatwiej się znaleźć, niż w przypadku gdy porozumiewamy się tylko w sposób werbalny. Wilson (1972) zwracała uwagę, że interakcja między ludźmi rela-

tywnie obcymi, posługującymi się różnymi językami i wywodzącymi się z innych kultur, często prowadzi do nieporozumień i błędów w komunikacji. Stąd istnienie stereotypów, w które sfera tańca również obfituje. Pojawia się także pewne ryzyko wpływu własnych manier kulturowych wykonawcy na interpretację obcych tradycji.

Niemniej jednak coraz bardziej popularne staje się podróżowanie po świecie w celu pobierania lekcji tanecznych, jak również uczestniczenia w wydarzeniach mających spore znaczenie w danej kulturze czy subkulturze tanecznej. Czasem wyjazdy te mogą ograniczać się tylko do odwiedzenia istotnych miejsc, muzeów, wystaw czy obejrzenia pokazu, spektaklu, performance'u. To wszystko jednak zmierza do bliższego poznania obcej kultury, wzbudza ciekawość i rozpala zmysły. Rozważania nad tańcem wśród badaczy turystyki wciąż stanowią jednak niszę badawczą. W dalszej części artykułu zaprezentowano wybrane przykłady atrakcji turystycznych związanych z zagadnieniem tańca. Są to miejsca potencjalnie interesujące dla turystów kulturowych oraz sportowych.

3. SŁYNNE DESTYNACJE ZWIĄZANE Z TAŃCEM. KULTURA TANECZNA NA LIŚCIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO UNESCO – WYBRANE PRZYKŁADY

Dla miłośników salsy najważniejszą destynacją turystyczną jest bez wątpienia Kuba. Taniec ten, proweniencji karaibskiej, powstał w latach 40. XX w. i do dziś ma licznych zwolenników (McMains, 2015). Wiele biur podróży współpracuje z kubańskimi szkołami tańca, organizując turystom wypoczynek połączony ze zwiedzaniem oraz kursem tańca. Na Kubie praktykuje się także rumbę. Słowo *rumba* odnosi się na Kubie do folkloru i jest pochodzenia hiszpańskiego. Podobnie jak wiele tańców Ameryki Łacińskiej, powstała pod wpływem rytmów, pieśni i aktywności ruchowej pierwszych niewolników afrykańskich, którzy około 400 lat temu zostali przywiezieni na Wyspy Karaibskie. Obecnie niematerialne dziedzictwo kulturowe na Kubie staje się jednym z podstawowych zasobów generujących lokalny dochód (Ruxandra, 2018).

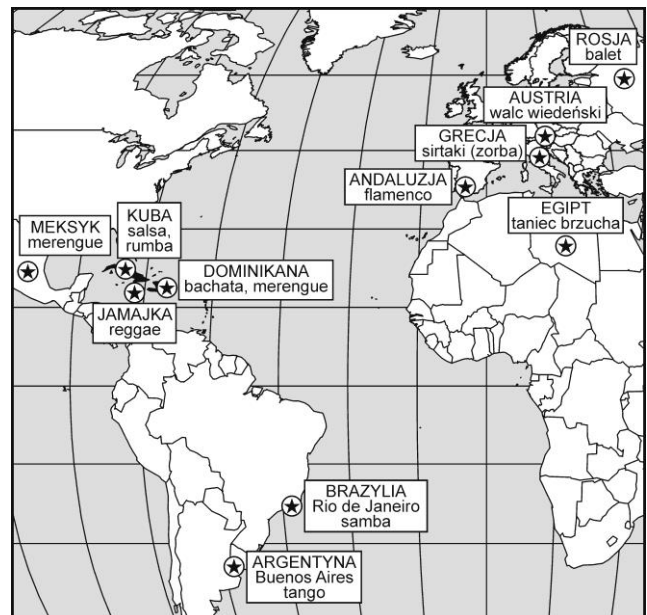
Tango to z kolei taniec, który narodził się na przedmieściach Buenos Aires. Był popularny w dzielnicach portowych, w barach i domach publicznych. To właśnie w tych miejscach powstał prawdziwy duch tanga, objawiający się w pasji, namiętności, gniewie i smutku. Tańczyli go głównie ludzie biedni, marzący o lepszym życiu, pragnący zapomnieć się w ruchu, w rytmie

muzyki. Dziś tango to jeden z ważniejszych walorów turystycznych Argentyny oraz symbol argentyńskiej promocji turystycznej. W 2009 r. zarówno ten taniec, jak i muzyka zostały wpisane na listę reprezentatywną niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości UNESCO (Davis, 2015).

Jednym z najpopularniejszych tańców latynoamerykańskich jest także samba, wykonywana solo lub w parze, charakteryzująca się dynamicznymi i zmysłowymi ruchami bioder. Dziś to jedna z wizytówek Brazylii (Vianna, 1999), która jest silnie kojarzona z karnawalem w Rio de Janeiro. To właśnie w tym mieście odbywa się największa na świecie parada prezentująca najlepsze szkoły samby, które rywalizują ze sobą na słynnym sambodromie. Trudno określić, gdzie i kiedy dokładnie powstała, przyjmuje się jednak, że pochodzi ze stanu Bahia (Vianna, 1999) i wywodzi się z rytmów i melodii, do których tańczyli niewolnicy afrykańscy. Najczęściej taniec ten wykonywano w celu uwiedzenia lub zwrócenia na siebie uwagi partnerki. Często nazywana jest tańcem kochanków, bo zawiera cały arsenał intymnych ruchów i gestów, wyrażających nieraz bardzo śmiałe uczucia. To także taniec radości. Jej rytm opiera się na synkopie, a tempo zależy od okoliczności, które towarzyszą tańczącym. Od lat 30. XX w. samba to także symbol tożsamości narodowej Brazylijczyków (Chasteen, 1996).

Kolejny taniec z listy niematerialnego dziedzictwa UNESCO to flamenco. Stanowi on mieszankę różnorodnych kultur, w tym m.in. perskiej, arabskiej, żydowskiej i bałkańskiej. Tradycja flamenco pochodzi z Andaluzji i jest silnie związana z cygańskim folklorem. Flamenco tańczone jest solo, w duecie, jak również grupowo, często podczas takich popularnych hiszpańskich festiwalów, jak Feria de Abril (Targi Kwietniowe) (Malchrowicz, Buczkowska, 2010). Nazwa tańca wywodzi się z łacińskiego słowa *flamma*, które oznacza płomień. Sztuka wykonywania flamenco obejmuje nie tylko taniec, ale również muzykę, śpiew oraz strój. Każdy taniec opowiada historię, która bez wspomnianej oprawy na pewno nie oddziaływałaby w taki sam sposób na wyobraźnię. Najczęściej muzykę tworzy się jedynie przy udziale gitary, ale wzbogacają ją detale. A o te troszczą się zarówno śpiewający, jak i tańczący, wystukując rytm obcasami, klaszcząc lub używając kastanietów. Nie bez znaczenia są także rekwizyty – wielkie czerwone kwiaty czy koronkowe wachlarze użyte w tańcu mają pobudzać zmysły, kusić i zachwycać. Flamenco to obok korridy ważny symbol hiszpańskiej promocji turystycznej. Szczególnie w Andaluzji, w miastach Granada i Sewilla, znajduje się wiele szkół flamenco i restauracji, w których można oglądać pokazy na żywo (Malchrowicz, 2009).

Ważną destynacją na tanecznej mapie świata (rys. 1) jest także Egipt, w którym narodził się taniec brzucha (Drożdż, 2012). Opiera się on na pełnych gracji i harmonii ruchach bioder, klatki piersiowej oraz subtelnym ruchach rąk, zwłaszcza nadgarstków. Elementem bardzo charakterystycznym jest tzw. shimmy, czyli ruch bioder wprawiający ciało tancerki w drżenie. Oprócz samej sztuki wykonywania tańca, bardzo duże znaczenie ma także ubranie tancerki. Zwykle kobiety zakładają piękne, bogato zdobione stroje, na które składają się biustonosz, szeroka zwiewna spódnica oraz chusta. Taniec brzucha jest bardzo uwodzieleński. Z tego powodu w niektórych krajach arabskich (np. Libii i Algierii) został oficjalnie zabroniony (Bliss, 2014).

Rys. 1. Słynne destynacje miłośników tańca na świecie

Źródło: opracowanie własne

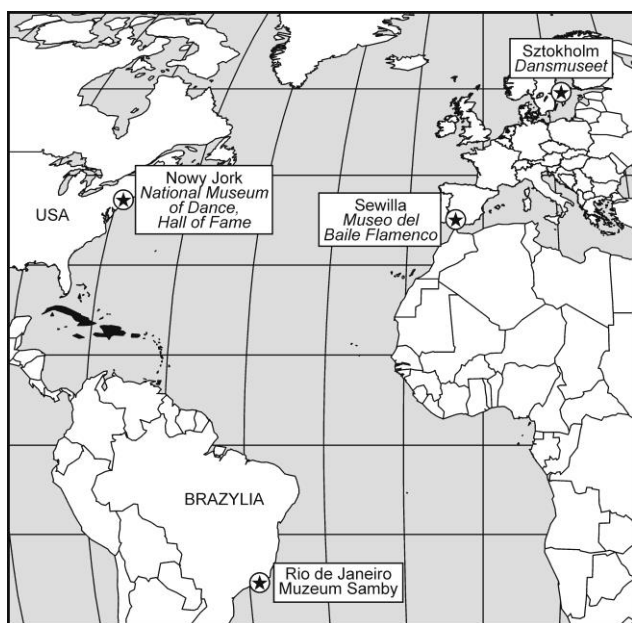
Jednym z symboli promocji turystycznej w Grecji jest natomiast taniec sirtaki (popularnie zwany zorbą) o genezie kreteńskiej. Jest to popularny grecki taniec pseudoludowy, zbliżony do autentycznych greckich tańców ludowych. Nazwa to zdrobnienie od *sirtós*, najbardziej tradycyjnego rodzaju ludowego tańca greckiego z akompaniamentem buzuki. Współcześnie melodia do tańca sirtaki jest atrakcją regionalną, graną w tawernach lub dla turystów na tzw. wieczorach greckich w hotelach. Jego popularność jest jednak tak duża, że dziś umiła on pobyt turystów w hotelach na całym świecie (Papadimitriou, 2000).

Do Rosji podróżują natomiast miłośnicy baletu, będącego ważnym elementem rosyjskiej kultury. Historia rosyjskiego baletu sięga drugiej połowy XVII w. Za-

sługi w rozwoju baletu rosyjskiego ma francuski tancerz i baletmistrz J.-B. Landé, który przygotował pierwsze prawdziwe widowisko z choreografią. Dwa lata od tego występu otrzymał oficjalną zgodę na otwarcie pierwszej baletowej szkoły w Pałacu Zimowym w Petersburgu (Lifar, 1969).

4. MUZEA TAŃCA

Jedną z najświetniejszych placówek muzealnych poświęconych tematyce tańca jest Muzeum Tańca znajdujące się w Sztokholmie (szw. *Dansmuseet*) – rys. 2. Zgromadzono w tym miejscu wszystko, co wiąże się z tańcem – kostiumy, maski, projekty scenografii, dzieła sztuki, plakaty i książki. Od 1953 r. muzeum znajdowało się w piwnicy Opery Sztokholmskiej, a w 1999 r. przeniosło się do nowej siedziby przy skwerze Gustawa Adolfa (zob. *Dansmuseet*).

Rys. 2. Muzea tańca na świecie
Źródło: opracowanie własne

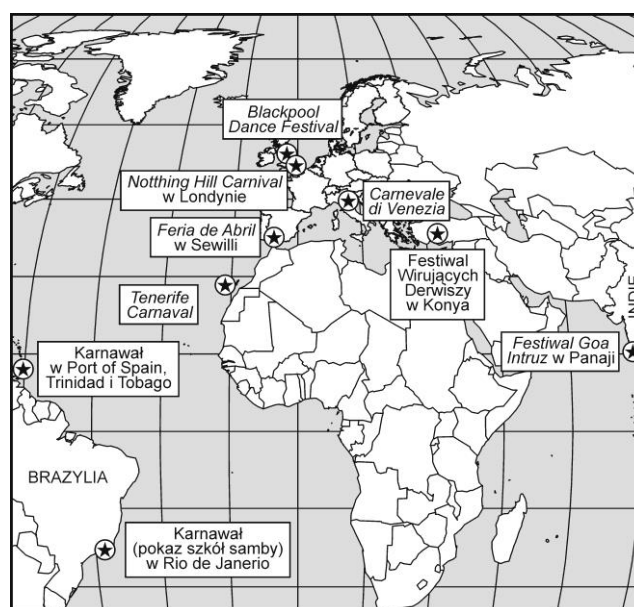
Kolejne ważne miejsce to Stany Zjednoczone, gdzie znajduje się Narodowe Muzeum Tańca oraz Hall of Fame w Saratoga Spa State Park w Saratoga Springs w stanie Nowy Jork. Muzeum zostało założone w 1986 r. Są w nim liczne fotografie, filmy wideo, artefakty, kostiumy i biografie słynnych tancerzy. Muzeum mieści się w dawnym budynku Washington Bath House i zostało założone przez Marylou Whitney (*National Museum of Dance*, 2019).

Swoje muzeum ma także samba – w Rio de Janeiro, a także flamenco – w Sewilli. Museo del Baile Flamenco mieści się w dzielnicy Santa Cruz i oferuje codzien-

ne pokazy flamenco. Centralne patio muzeum zostało specjalnie zaprojektowane do wystawiania spektakli dla niewielkiej liczby widzów.

5. SŁYNNE WYDARZENIA I FESTIWALE TANECZNE

Festiwale taneczne są żyjącymi muzeami kultury i tradycji. Najpopularniejsze z nich to karnawały, które odbywają się co roku w wielu miastach na świecie. Oczywiście największą chwałą cieszy się czterodniowy pokaz szkół samby w Rio de Janeiro. Nieco krótsza (dwudniowa) rywalizacja tancerzy odbywa się w Port of Spain – mieście Trynidadu i Tobago (rys. 3). Tu karnawałowa tradycja jest na tyle silna, że afroamerykańscy imigranci, którzy dotarli do Wielkiej Brytanii, zaczęli się dzielić pod koniec lat 50. XX w. swoją kulturą z Anglikami, a obecnie z milionami ludzi z całego świata, przyjeżdżającymi do Londynu na Notthing Hill Carnival.

Rys. 3. Najważniejsze taneczne wydarzenia na świecie
Źródło: opracowanie własne

Wśród Europejczyków sporym powodzeniem cieszy się Tenerife Carnival, dwutygodniowa fiesta, od której według wielu lepsza jest jedynie ta organizowana w stolicy Brazylii. Nie można zapomnieć także o pełnym uroku, bazującym na dawnych maskaradach, 20-dniowym święcie tańca i teatru, jakim jest Carnevale di Venezia we Włoszech.

Spośród azjatyckich wydarzeń tanecznych jednym z najczęściej wspominanych wśród turystów jest festiwal Goa Intruz w Panaji w Indiach. Trwa trzy-cztery

dni i bez wątpienia oddaje atmosferę zderzenia hedonistycznej energii karnawału i konserwatywnych zwyczajów Hindusów. Ciekawym wydarzeniem tanecznym jest także Festiwal Wirujących Derwiszy w tureckim mieście Konya. Charakterystyczną cechą wirujących derwiszy jest medytacja w ruchu. Rumi, XIII-wieczny poeta suficki i teolog islamu, wierzył, że komunikacja z Bogiem jest możliwa poprzez ruch. W ten sposób narodził się taniec derwiszy, wirujących w białych szatach, czarnych pelerynach, ze stożkowatym nakryciem głowy (Sawala, Krawczyk, Bednarski, 2005). Natomiast dla zawodników tańca towarzyskiego w czystej sportowej formie najbardziej prestiżowy na świecie jest Blackpool Dance Festiwal, odbywający się w Anglii i goszczący ponad 1500 par z całego świata.

Bez względu na rodzaj i styl tańca ważnym wydarzeniem dla wszystkich miłośników tej sztuki jest Międzynarodowy Dzień Tańca – święto ustanowione w 1982 r. przez Komitet Tańca Międzynarodowego Instytutu Teatralnego działającego pod auspicjami UNESCO. Dzień obchodów święta – 29 kwietnia – wybrano na pamiątkę chrztu wielkiego reformatora sztuki tańca, twórcy europejskiego teatru baletowego, francuskiego tancerza i choreografa J.-G. Noverre'a. Z okazji Dnia Tańca każdego roku inny artysta związany z tą sztuką przygotowuje orędzie adresowane do tych, którzy uprawiają i kochają taniec. W ubiegłych latach autorką orędzia była amerykańska tancerka i specjalistka w zakresie antropologii tańca K. Dunham. Orędzia pisali także np.: M. Béjart, M. Reda, K. Ohno i R. Joffrey.

W Polsce na uwagę miłośników turystyki eventowej związanej z tańcem zasługują m.in.: Festiwal Tanga w Łodzi, Łódzkie Spotkania Baletowe oraz Międzynarodowy Festiwal Folkloru Ziemi Górskich w Zakopanem.

Oczywiście to jedynie przykłady wydarzeń tanecznych na świecie, których obecnie jest bardzo dużo. Mnogość stylów tanecznych, jak również technik i możliwości ich łączenia czy łamania powoduje, że z roku na rok przybywa takich eventów. Współczesna moda na taniec stwarza wielkie możliwości dla turystyki kulturowej. Należy jednak pamiętać, że istnieje ogromne niebezpieczeństwo zatracenia najważniejszego sensu tańca przez komercjalizację i spłykanie jego istoty.

6. ZAKOŃCZENIE

Turystyka taneczna ma na celu wzbogacenie czasu wolnego jednostki o nowe doznania kulturowe, kompetencje społeczne, wiadomości z zakresu danej subkultury tanecznej, jak również kultury innego regionu świata oraz umiejętności ruchowe. Wyjazdy tego typu

sprawiają, że człowiek odrywa się od szarej rzeczywistości i przenosi się w inny magiczny wymiar, realizując się i nierzadko spełniając swoje marzenia. Świadomie bądź nie, regeneruje zdrowie psychofizyczne i wzbogaca sferę duchową.

Taniec uczy także myślenia dywergencyjnego, wpisującego się w zdolności myślenia twórczego. Człowiek znajduje się jakby w nierealnym świecie, którego czuje się częścią i staje się współtwórcą sztuki, co umożliwia wyrażanie swoich uczuć, a także samego siebie. Pomaga to w odkrywaniu możliwości człowieka, jego talentów oraz kształtuje jego osobowość, postawy i działania. Obcując ze sztuką taneczną kształtujemy wrażliwość człowieka na wartości oraz zapewniamy tożsamość kulturową. Zapewniamy również ciągłość kulturowego dziedzictwa w świadomości kolejnych pokoleń, jak i innych narodowości. Uczymy tolerancji wobec tego, co nowe, inne i nieprzewidywalne (Banio, 2015, s. 78–79).

Najczęściej osoby wyjeżdżające nie są laikami, a w te podróże udają się nieprzypadkowo. Zachęteni ofertą danego wydarzenia czy miejsca, zafascynowani kulturą, stają się turystami tanecznymi.

Niniejszy artykuł stanowi wprowadzenie do problematyki turystyki tanecznej. Zaprezentowano w nim potencjalne atrakcje związane z tańcem w perspektywie turystyki kulturowej oraz sportowej. Taniec, jako ważny fenomen społeczno-kulturowy, wymaga dalszych, pogłębionych analiz ze strony badaczy turystyki.

BIBLIOGRAFIA

- Banio, A. (2014). Taniec jako naturalna ekspresja ruchowa człowieka. In: J. Nowocien, K. Zuchora (red.). *Wychowanie fizyczne i sport jako prawo człowieka i proces ciągłej edukacji* (s. 126–132). Warszawa: Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego, Polska Akademia Olimpijska, Fundacja „Centrum Edukacji Olimpijskiej”.
- Banio, A. (2015). Związek tańca z igrzyskami olimpijskimi. W: J. Eider (red.), *Wybrane zagadnienia olimpijskie w teorii i praktyce* (s. 73–79). Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego.
- Bliss, M. (2014). *The soul of belly dance: Culture and history*. CreateSpace Independent Publishing Platform.
- Boas, F. (1972). *The function of dance in human society*. New York: Dance Horizons.
- Brocki, M. (2015). *Antropologia – język ciała*. Wrocław: Astrum.
- Buczowska, K. (2008). *Turystyka kulturowa. Przewodnik metodyczny*. Poznań: Wyd. AWF.
- Buczowska, K. (2009). Kulturowa turystyka eventowa. W: K. Buczowska, A. Mikos v. Rohrscheidt (red.), *Współczesne formy turystyki kulturowej* (s. 91–118). Poznań: Wyd. AWF.
- Chasteen, J. (1996). The prehistory of samba: Carnival dancing in Rio de Janeiro. *Journal of Latin American Studies*, 28 (1), 29–47.
- Daniel, Y. (1996). Tourism dance performances authenticity and creativity. *Annals of Tourism Research*. 23 (4), 780–797.
- Dansmusset. Pobrane z: www.dansmuseet.se/en/ (10.01.2019).

- Davis, K. (2015). *Dancing tango: Passionate encounters in a globalizing world*. Nowy Jork: New York University Press.
- Drożdż, T. (2012). *Człowiek i taniec. Systemy choreograficzne jako profile badania kultury*. Katowice. Rozprawa doktorska.
- Duncan, I. (1905). *Taniec przyszłości: odczyt Izadory Duncan*. Warszawa: Gebethner & Wolff.
- Dunham, K. (1969). *Island possessed*. Chicago: University of Chicago Press.
- Frankfort-Nachmias, C., Nachmias, D. (2001). *Metody badawcze w naukach społecznych*. Poznań: Zysk i S-ka.
- Gibson, H. (1998). Active sport tourism: Who participate? *Leisure Studies*, 17 (2), 155–179.
- Kaczmarek, S., Kaczmarek, J. (2015). Wielość rzeczywistości w przestrzeni turystycznej. *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*, 31, 17–32.
- Kaeppler, A. (1967). *The structure of tongan dance*. University of Hawaii. Rozprawa doktorska.
- Kringelbach, H., Skinner, J. (2012). *Dancing cultures. Globalization, tourism and identity in the anthropology of dance*. [s. l.] Berghahn Books.
- Kurath, G.P. (1960). Panorama of dance ethnology. *Current Anthropology*, 1 (3), 233–254.
- Lifar, P.P. (1969). The russian ballet in Russia and in the West. *The Russian Review*, 28 (4), 396–402.
- Malchrowicz, E. (2009). Półwysep Iberyjski – raj dla turystów kulturowych. Przegląd potencjału Hiszpanii i Portugalii dla rozwoju wybranych form turystyki kulturowej. *Turystyka Kulturowa*, 9, 4–26.
- Malchrowicz, E., Buczkowska, K. (2010). Fiesty hiszpańskie – jeszcze święta lokalne, czy już tylko atrakcje dla turystów? *Turystyka Kulturowa*, 4, 17–37.
- McCleary, K., Weaver, P., Meng, F. (2006). Dance as a tourist activity: Demographics, demand characteristics, motivation, and segmentation. *Tourism Analysis*, 10 (3), 277–290.
- McMains, J. (2015). *Spinning mambo into salsa: Caribbean dance in global commerce*. Oxford: Oxford University Press.
- National Museum of Dance. Pobrane z: <http://www.dancemuseum.org/> (27.01.2019).
- Papadimitriou, L. (2000). Traveling on screen: Tourism and the Greek Film Musical. *Journal of Modern Greek Studies*, 18 (1), 95–104.
- Prylińska, A., Korczak, M., Nawrot, A., Strusio, M., Kaczmarek, J. (2018). Milonga – od produktu rekreacyjnego do turystyki kulturowej. *Turystyka Kulturowa*, 6, 94–111.
- Royce, A.P. (2002). *The anthropology of dance*. Alton: Dance Books.
- Ruxandra, A. (2018). A lo cubano: taniec i reprezentacje kubańskości w kontekście turystyki kulturowej. *Lud*, 102, 445–470.
- Sawala, K., Krawczyk, W., Bednarski, J. (2005). *Wielkie fiesty Europy. Przewodnik etnoturystyczny*. Poznań: Oficyna Wydawnicza „Atena”.
- Schwark, J. (2007). Sport tourism: Introduction and overview. *European Journal for Sport and Society*, 4 (2), 117–132.
- Topić, M. (2016). Dance and cultural tourism in Croatia. *International Journal of Religion and Society*, 5 (1), 47–48.
- Using dance heritage for the tourism experience in airports. Pobrane z: www.worlddanceheritage.org (10.02.2019).
- Vianna, H. (1999). *The mystery of samba. Popular music and national identity in Brazil*. North Carolina: University of North Carolina Press.
- Wilson, M. (1972). The wedding cakes: A study of ritual change. In: J.S. La Fontaine (red.), *The interpretation of ritual* (s. 187–201). London: Tavistock.

Artykuł wpłynął:
19 marca 2019 r.
Zaakceptowano do druku:
8 maja 2019 r.